

T.C.
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

7/15097
GK: 182

SAYI : B 14 0 BHİ.0.00.00.01-639-435
KONU : Yazılı Soru Önergesi

27-07-2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İLGİ:22.06.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/15097-24110/49765 sayılı yazınız.

Trabzon Milletvekili Sayın Süleyman Latif YUNUSOĞLU'nun, "Rize Ticaret Borsası hakkındaki bazı iddialara" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/15097) esas nolu yazılı soru önergesi ile ilgili cevap ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Nihat ERGÜN
Bakan

Ek: 3 sayfa önerge cevabı

Gereği _____ :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi _____ :
Başbakanlığa

**TRABZON MİLLETVEKİLİ SAYIN SÜLEYMAN LATİF YUNUSOĞLU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR**

Soru 1- İçerisinde yörede üretilen tüm kuru çayın zorunlu olarak geçirilmesi gereken emtia borsası ve üst kurul kurulması şeklinde çok boyutlu ve farklı hedeflere hizmet eden düzenlemeler içeren bir Çay Kanunu Tasarı'sının hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sevk edilmesi Ticaret Borsalarının kuruluş amaçlarına ve mevzuatlarına uygun mudur? Rize Ticaret Borsası'nın bu faaliyetlerinde herhangi bir aykırılık var mıdır?

Cevap 1- Ticaret borsalarının tabi olduğu 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklerde ticaret borsalarının kanun tasarısı çalışmalarına destek vermesini engelleyen bir düzenleme bulunmamaktadır.

Soru 2- Bu Çay Kanunu Tasarısı hükümetinizce ve/veya AKP Grubunca mı Rize Ticaret Borsası'na hazırlanmaktadır? Anılan tasarı kimlerin teklifi olarak TBMM Başkanlığı'na sunulacaktır? Bakanlığınız bu konuda bilgi sahibi midir?

Cevap 2- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Çay Kanunu Tasarısı Taslağı"na ilişkin Bakanlığımızın da görüşü alınmıştır.

Soru 3- Aynı şekilde Rize Ticaret Borsası Başkanı kendileri tarafından Rize İli Çayeli ilçesinde bir "Çay Araştırma Enstitüsü" kurulacağını ve başta AB Fonları olmak üzere bu enstitüye on milyon Avro'dan fazla kaynak aktarılacağını söylemektedir. ÇAYKUR bünyesinde bu şekil bir Araştırma Enstitüsü varken, konunun akademik ve bilimsel boyutunun önemi bakımından Rize Üniversitesi ortada dururken amacı ticaret olan bir kuruluş tarafından Araştırma Enstitüsü kurulması ne derece mevzuat ve yönetmeliklere uygundur? Bu konuda Bakanlığınız bilgi sahibimidir? Bakanlığınıza bu yönde bir izin başvurusu yapılmış mıdır?

Cevap 3- Avrupa Birliği ile ülkemiz arasındaki mali işbirliği süreci 2007-2013 dönemini kapsayacak biçimde Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) çerçevesinde yürütülmekte olup, bu sistemin temel amacı AB'ye aday ve potansiyel aday ülkeleri üyelik sonrası kullanacakları yapısal fonlara hazırlamaktır. Bu sistem dâhilinde, Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programının (BROP) hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve denetlenmesinden sorumlu Program Otoritesi olarak tayin edilen Bakanlığımız, 2006 yılı içerisinde konuyla ilgili tüm kurum ve kuruluşlar ile yoğun bir işbirliği faaliyeti yürüterek Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programını hazırlamış ve söz konusu program 29 Kasım 2007 tarihinde AB Komisyonu tarafından resmen onaylanmıştır.

Türk ekonomisinin rekabet edebilirliğinin artırılması ile bölgesel ve sosyo-ekonomik farklılıkların azaltılmasını amaçlayan Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı'nın nihai hedef kitlesini imalat sanayi ve turizm sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'ler oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu tipteki KOBİ'lere hizmet etmek üzere tasarlanacak ve Operasyonel Program ile "Proje Teklif Çağrısı Rehberi'nde belirtilen kriterleri karşılayacak, bağımsız değerlendiricilerce başarılı bulunacak her türlü proje Bakanlığımızca desteklenebilecektir.

Soru önergesine konu olan "Rize Çay Araştırma ve Uygulama Merkezi Projesi" BROP'un "İş Ortamının İyileştirilmesi" başlıklı birinci önceliği kapsamındaki "Ar-Ge, İnovasyon, Teknoloji ve

Bilgi Toplumu Altyapısının Geliştirilmesi” tedbirinin amacı, hedef kitlesi ve uygun faaliyetleri ile uyum içindedir. Nitekim Bakanlığımızın 14 Kasım 2008 tarihinde çıkmış olduğu proje teklif çağrısı sonucunda Rize Ticaret Odası tarafından sunulan bu proje, “**Proje Teklif Çağrısı Rehberi**”nde tanımlanan ön seçim süreçlerini başarıyla geçerek “**yedek liste**” olarak adlandırılan proje listesinde yer almaya hak kazanmıştır. Söz konusu seçim sürecinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, hiçbir surette yer almamış, puanlama süreci Avrupa Birliğinin gözetimi altında “**Bağımsız Dış Uzmanlar**” eliyle yürütülmüştür.

Rize Çay Araştırma ve Uygulama Merkezi Projesi;

Projenin amacı çay üreticisi KOBİ’lerin faydalanabileceği ortak ar-ge, inovasyon ve iş geliştirme altyapısının güçlendirilmesi olup; proje sahibi kuruluş Rize Ticaret ve Sanayi Odasıdır. Kurulacak Merkez’den yaklaşık 150 KOBİ’nin faydalanması beklenmektedir.

Rize Çay Araştırma ve Uygulama Merkezi’nde, çay ürünlerinin çeşitliliğinin artırılması ve çayın yan ürünlerinin geliştirilmesi amacıyla yapılacak olan Ar-Ge çalışmaları sonucunda çay ürününün katma değeri arttırılacaktır.

Proje kapsamında; pilot çay üretimi tesisi ve deposu, paketleme tesisi, Çay Atığı Geri Dönüşüm (Gübre Üretim) Tesisi ve deposu ile İdari bina (laboratuvar dâhil) yapılacak, teknik destek bileşeni altında ise kurumsal altyapının güçlendirilmesi, çay imalatçısı KOBİ’lerin verimlilik ve ürün kalitelerinin artırılması ile pazarlama olanaklarının güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Merkez tarafından sağlanacak hizmetler ile işletmelerin Ar-Ge sonuçlarını, inovasyon ve teknolojiyi ürünler, üretim süreçleri ve hizmetler için kullanma kapasitelerinin artırılması temin edilecektir. Bu amaçlarla, Merkezin üç bölümden oluşması tasarlanmaktadır:

- **Uygulamalı Ar-Ge Bölümü:** Bu bölümde çay ürünlerinin daha verimli ve daha kaliteli bir şekilde imal edilebilmesi için uygulamalı araştırma - geliştirme faaliyetleri yapılacaktır.
- **Eğitim ve Danışmanlık Bölümü:** Bu bölüm “İhtisas İş Geliştirme Merkezi” olarak tasarlanmış olup, uygulamalı Ar-Ge sonuçları KOBİ’lere bu bölüm eliyle ulaştırılacaktır. Ayrıca kalite denetimi hizmetleri verilecektir.
- **Pazarlama ve Dış Ticaret Bölümü:** Bir taraftan ortak paketleme tesisini işletecek, diğer taraftan da pazara giriş olanaklarını arttırmak amacıyla araştırmalar yapacak ve KOBİ’lere pazarlama ve dış ticaret konularında hizmet sunacak bölüm olarak tasarlanmıştır.

Bu kapsamda;

- Proje, Operasyonel Programa uygun başvuru sahibi tarafından yapılmıştır. Diğer taraftan AB kuralları gereğince proje kapsamında yürütülecek faaliyetlerden proje sahibi kurum ve kuruluşların kar elde etmesi mümkün olmayıp, elde edilecek gelirlerin en az 15 sene boyunca projenin sürdürülebilirliği için kullanılması gerekmektedir.
- Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı’na proje başvurusu yapabilmek için ilgili tarafların Bakanlığımızdan herhangi bir izin almasına gerek bulunmamaktadır.

- Proje hizmet edeceği sektörün rekabet gücünü artırmayı, ar-ge ve inovasyon odaklı teknolojik altyapısını güçlendirmeyi hedeflemesi bakımından Operasyonel Programın amaç ve hedefleri ile uyumludur,
- Proje çay üreticisi KOBİ'ler üzerine odaklandığı için yine Operasyonel Programın hedef kitesini oluşturan yapılarla uyumludur,
- **Rize Üniversitesi** projeden uzak tutulmamış, aksine projenin yürütülmesinde aktif rol alması amacıyla "**Proje Yönlendirme Komitesi**"ne üye olarak alınmıştır. Bununla birlikte Proje Teklif Çağrısı döneminde Ticaret ve Sanayi Odası hariç Rize ilinden üniversite dahil başka hiçbir kurum/kuruluştan proje başvurusu yapılmamıştır.
- ÇAYKUR'un sahip olduğu Araştırma Merkezinin kuruluş amacı ÇAYKUR'a ait web sitesinde; "*Atatürk Çay ve Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün kuruluş amacı, bağlı olduğu Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün kuruluş yasası ile belirlenen genel görevlerine paralel olarak çayda; tarım, teknoloji, biyokimya, mücadele ve pazara hazırlık konularında araştırma ve geliştirme çalışmalarında bulunmak, diğer çay üreticisi konumundaki ülkelerde çay konusunda yapılan çalışmaları takip etmek, yapılan bu çalışmalar neticesinde elde edilen verileri değerlendirerek sonuçlarının ilgili daire ve kuruluşlar tarafından uygulamaya geçirilmesi için gerekli faaliyetlerde bulunmaktadır.*" şeklinde belirtilmektedir. Ancak Rize Çay Araştırma ve Uygulama Merkezi Projesi'ne ilişkin olarak ekte sunulan kısa bilginin incelenmesinden de görüleceği üzere, ÇAYKUR bünyesinde yer alan Araştırma Enstitüsü ile nihai onayı alması halinde AB-Türkiye eş-finansmanı ile hayata geçirilecek Merkezin amaç, hedef ve çalışma metodolojileri açısından oldukça farklılık arz ettiği görülebilecektir.
- Proje kapsamında kurulması öngörülen Rize Çay Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin **akademik bilginin ticarileştirilmesi, üretim teknolojilerinin geliştirilmesi, ürün yelpazesinin artırılması** ve ilerleyen dönemde **çay piyasasında yaşanabilecek serbestleşmeye KOBİ'leri hazırlamak** bakımından önem arz ettiği düşünülmektedir.

Soru 4- Yukarıda açıklanan hususlarda yönetmelik ve mevzuata aykırılıkların tespit edilmesi durumunda Bakanlığınız Rize Ticaret Borsası hakkında her hangi bir soruşturma açmayı değerlendirmekte midir? Bu konuda ki gelişmeler ne yöndedir?

Cevap 4- 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu uyarınca, ticaret borsaları kamu tüzel kişiliğine sahip kurumlar olarak tanımlanmış olup, anılan Kanunda ve bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklerde ticaret borsalarının kanun tasarıları çalışmalarına katkı sağlamalarını engelleyen bir düzenleme bulunmadığından, Rize Ticaret Borsasının bu çerçevedeki faaliyetinin soruşturmaya konu olamayacağı değerlendirilmektedir.